2019 m. liepos 18 d., ketvirtadienis

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

EUROPOS PARLAMENTAS

P9_TA(2019)0004

Padėtis Honkonge

2019 m. liepos 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Honkonge (2019/2732(RSP))

(2021/C 165/01)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Honkongo,

— atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 12 d. Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) atstovo spaudai pareiškimą dėl tebevykstančių protestų prieš siūlomas ekstradicijos reformas Honkonge,

— atsižvelgdamas į EIVT atstovo spaudai 2019 m. liepos 1 d. pareiškimą dėl naujausių įvykių Honkonge,

— atsižvelgdamas į Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Honkongo pagrindinį įstatymą, kuris priimtas 1990 m. balandžio 4 d. ir įsigaliojo 1997 m. liepos 1 d.,

— atsižvelgdamas į 1984 m. gruodžio 19 d. Jungtinės Karalystės vyriausybės ir Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybės bendrą deklaraciją Honkongo klausimu, taip pat žinomą kaip Kinijos ir Didžiosios Britanijos bendra deklaracija,

— atsižvelgdamas į 2019 m. gegužės 8 d. bendrą Komisijos ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Ypatingasis Administracinis Kinijos Regionas Honkongas: 2018 m. metinė ataskaita“,

— atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 9 d. vykusio 21-ojo ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikimo bendrą pareiškimą,

— atsižvelgdamas į 1995 m. pradėtą ES ir Kinijos dialogą dėl žmogaus teisių ir į jo 37–ąjį raundą, surengtą 2019 m. balandžio 1–2 d.,

— atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 12 d. Komisijos ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „ES ir Kinija. Strateginė perspektyva“,

— atsižvelgdamas į 1966 m. gruodžio 16 d. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į JT konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą,

— atsižvelgdamas į 1948 m. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio mėn. Kinijoje atliktą Jungtinių Tautų visuotinį periodinį vertinimą (VPV),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi žmogaus teisių, demokratijos ir teisės viršenybės skatinimas ir paisymas turėtų likti pagrindiniais ilgalaikių ES ir Kinijos santykių klausimais, laikantis ES įsipareigojimo remti šias vertybes vykdant savo išorės veiksmus ir atsižvelgiant į Kinijos išreikštą ketinimą vadovautis tomis pačiomis vertybėmis savo pačios vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo srityse;

B. kadangi Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Honkongo (toliau – YAR Honkongo) vyriausybė pasiūlė 2019 m. įstatymą dėl bėglių pažeidėjų ir savitarpio teisinės pagalbos baudžiamųjų bylų teisės aktuose (pakeitimas), kuriuo iš dalies keičiami Potvarkis dėl bėglių pažeidėjų ir Potvarkis dėl savitarpio teisinės pagalbos baudžiamųjų bylų teisės aktuose;

C. kadangi Honkongo vadovė Carrie Lam 2019 m. liepos 9 d. paskelbė, kad visuotinį pasipiktinimą sukėlęs teisės aktas neteko prasmės; kadangi ji nepaskelbė, kad įstatymo projektas bus atšauktas;

D. kadangi siūlomas įstatymo projektas galėtų palengvinti asmenų perdavimą į Kiniją dėl politinių priežasčių ir jų išdavimą teismų sistemai, pasižyminčiai rimtais žmogaus teisių pažeidimais; kadangi pagal siūlomus pakeitimus Honkongo teismas neturėtų aiškios, akivaizdžios jurisdikcijos ir teisinio įsipareigojimo išnagrinėti įvairias žmogaus teises, susijusias su atvejais, kuriuos nagrinėja žemyninės Kinijos ar kitų šalių teismai;

E. kadangi žemyninės Kinijos teismų sistemai trūksta nepriklausomybės nuo vyriausybės ir Kinijos komunistų partijos ir jai būdingi savavališki sulaikymai, kankinimai ir kitoks netinkamas elgesys, rimti teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimai, priverstiniai dingimai ir įvairios sulaikymo be teismo ir be teisės susisiekti sistemos;

F. kadangi daug Honkongo piliečių, nuo demokratiją remiančių aktyvistų iki verslininkų, bijo būti perduoti į žemyninę Kiniją;

G. kadangi į gatves išėjo precedento neturintis Honkongo gyventojų skaičius ir taikiai naudojosi savo pagrindine teise į susirinkimus ir protestus; kadangi 2019 m. birželio 12 d. dešimtys tūkstančių protestuotojų, susirinkusių prie Teisėkūros tarybos pastato ir šalia jo esančiose gatvėse, ragino vyriausybę atsiimti savo pasiūlytus Honkongo ekstradicijos teisės pakeitimus;

H. kadangi daugiau kaip 70 NVO, įskaitant organizacijas „Amnesty International“, „Human Rights Watch“, „Human Rights Monitor“, Honkongo advokatų asociaciją ir Honkongo teisininkų draugiją, vadovei C. Lam pateikė kolektyvinį raštą, kuriame prašoma, kad jos vyriausybė panaikintų ekstradicijos įstatymą, nes jis kelia grėsmę žmogaus teisių užtikrinimui;

I. kadangi Honkongo policija pasinaudojo kelių protestuotojų smurtiniais veiksmais kaip pretekstu prieš taikiai nusiteikusią didžiąją daugumą panaudoti nereikalingą ir pernelyg didelę jėgą, įskaitant ašarines dujas, gumines kulkas, maišelius su pupomis bei pipirines dujas, ir įvardijo tai kaip riaušes, kad galėtų suimti kelias dešimtis manifestantų; kadangi keletas žmonių buvo apkaltinti riaušėmis, o už tai gresia 10 metų laisvės atėmimo bausmė;

J. kadangi bėgant metams Honkongo gyventojai dalyvavo masinėse demonstracijose už demokratiją ir visapusišką Pagrindinio įstatymo įgyvendinimą, pvz., 2014 m. protestuose, kuriuos rengė vadinamasis lietsargių judėjimas, taip pat dėl žiniasklaidos laisvės ir, be kita ko, protestavo prieš Honkongo knygų platintojų dingimą;

K. kadangi 2015 m. pabaigoje keturi Honkongo gyventojai, tarp jų Gui Minhai, ir vienas nerezidentas, susijęs su leidykla „Mighty Current“ ir jos knygynu, dingo; kadangi po kelių mėnesių paaiškėjo, kad jie buvo sulaikyti žemyninėje Kinijoje neatskleidžiamose vietose; kadangi vienas iš į Honkongą grąžintų knygų platintojų nuo to laiko persikėlė į Taivaną, bijodamas, kad gali būti perduotas Kinijai;

L. kadangi Pagrindinio įstatymo nuostatomis užtikrinama žmogaus teisių ir asmens laisvių apsauga; kadangi Pagrindinio įstatymo 27 straipsnyje garantuojamos žodžio, spaudos ir publikavimo, asociacijų ir susirinkimų, eitynių ir demonstracijų laisvės; kadangi Pagrindinio įstatymo 45 ir 68 straipsniuose nurodoma, kad Įstatymų Leidžiamosios Tarybos vyriausiasis vadovas ir visi nariai galiausiai turėtų būti renkami visuotiniuose rinkimuose;

2019 m. liepos 18 d., ketvirtadienis

M. kadangi ES remia principą „viena šalis, dvi sistemos“ ir didelę Honkongo autonomiją;

1. ragina YAR Honkongo vyriausybę atšaukti 2019 m. įstatymą dėl bėglių pažeidėjų ir savitarpio teisinės pagalbos baudžiamųjų bylų teisės aktuose (pakeitimas);

2. ragina YAR Honkongo vyriausybę nedelsiant paleisti taikius protestuotojus ir visus asmenis, kurie buvo sulaikyti už tai, kad taikiai naudojosi savo saviraiškos laisve prieš protestus ir jų metu, ir panaikinti visus jiems iškeltus kaltinimus;

3. ragina atlikti nepriklausomą, nešališką, veiksmingą ir greitą Honkongo policijos jėgos panaudojimo prieš protestuotojus tyrimą;

4. pabrėžia, kad ES pritaria daugeliui Honkongo piliečių nuogąstavimų dėl siūlomų ekstradicijos reformų ir perdavė juos YAR Honkongo vyriausybei; pabrėžia, kad įstatymo projektas turi rimtų pasekmių Honkongui ir jo gyventojams, ES ir užsienio piliečiams, taip pat įmonių pasitikėjimui Honkongu;

5. primygtinai ragina Honkongą užtikrinti, kad jo teisės aktai ir toliau visiškai atitiktų tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje, įskaitant Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto (TPPTP) ir JT Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą nuostatas;

6. pripažįsta, kad pastarosiomis savaitėmis labai daug Honkongo gyventojų, manoma, kad 2019 m. birželio 9 d. daugiau kaip milijonas žmonių, o kitą savaitę – iki dviejų milijonų, išėjo į gatves ir dalyvauja itin taikiose masinėse demonstracijose, kurias paskatino labai didelis susirūpinimas dėl siūlomų teisės aktų dėl ekstradicijos;

7. pabrėžia, kad Honkongo piliečių teisės Honkonge iš esmės įgyvendinamos, tačiau reiškia didelį susirūpinimą dėl nuolatinio pilietinių teisių, politinių teisių ir spaudos laisvės padėties blogėjimo; yra labai susirūpinęs dėl precedento neturinčio spaudimo žurnalistams ir stiprėjančios jų savicenzūros, visų pirma kalbant apie opias žemyninės Kinijos problemas arba klausimus, susijusius su Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo vyriausybe;

8. pabrėžia, kad Pagrindiniu įstatymu garantuojamos žodžio, spaudos ir publikavimo, asociacijų ir susirinkimų, eitynių ir demonstracijų laisvės; ragina Honkongo ir Kinijos valdžios institucijas užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių apsaugą, kuri Pagrindiniame įstatyme numatyta visiems piliečiams;

9. griežtai smerkia nuolatinį ir vis stiprėjantį Kinijos kišimąsi į Honkongo vidaus reikalus, taip pat neseniai paskelbtą Kinijos pareiškimą, kad 1984 m. bendra Kinijos ir Didžiosios Britanijos deklaracija nebegalioja, nes tėra praeities dokumentas; pabrėžia, kad bendra deklaracija Kinijos vyriausybė įpareigojama išlaikyti aukštą Honkongo autonomijos lygį, Honkongo teises ir laisves;

10. šiomis aplinkybėmis su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į tai, kad opozicijos kandidatams, įskaitant Anges Chow ir buvusią įstatymų leidėją Lau Siu-Lai, dėl jų politinių ryšių ar pažiūrų nebuvo leista dalyvauti papildomuose rinkimuose į Įstatymų Leidžiamąją Tarybą;

11. ragina ES, jos valstybes nares ir tarptautinę bendruomenę dėti pastangas, kad būtų nustatyti tinkami eksporto kontrolės mechanizmai, siekiant neleisti Kinijai, ypač Honkongui, gauti technologijų, kuriomis naudojantis pažeidžiamos pagrindinės teisės;

12. primygtinai ragina vykdyti sistemingą reformą, siekiant įvesti tiesioginius Honkongo vadovo ir Įstatymų Leidžiamosios Tarybos rinkimus, kurie numatyti Pagrindiniame įstatyme, ir ragina susitarti dėl rinkimų sistemos, kuri būtų iš esmės demokratiška, teisinga, atvira bei skaidri ir kuria honkongiečiams būtų suteikta teisė rinkti kandidatus ir būti kandidatais pasirenkant asmenis į visas vadovaujamąsias pareigas;

13. pakartoja savo raginimą nedelsiant paleisti į laisvę knygų leidėją Gui Minhai, kuris yra Švedijos pilietis;

14. pabrėžia ES įsipareigojimą Honkonge stiprinti demokratiją, įskaitant teisinės valstybės principą, teisminių institucijų nepriklausomumą, pagrindines laisves ir teises, skaidrumą bei informacijos ir saviraiškos laisvę;

15. primena, jog svarbu, kad ES ir toliau keltų žmogaus teisių pažeidimų Kinijoje klausimą kiekviename politinio ir žmogaus teisių dialogo susitikime su Kinijos valdžios institucijomis, vykdant ES įsipareigojimą laikytis tvirtos, aiškios ir vieningos pozicijos Kinijos atžvilgiu; taip pat primena, kad Kinija, vykdydama savo tebesitęsiantį reformos procesą ir didindama pasaulinius įsipareigojimus, pasirinko tarptautinę žmogaus teisių sistemą, pasirašydama daug tarptautinių žmogaus teisių sutarčių, ir todėl ragina ES tęsti dialogą su Kinija, siekiant, kad šie įsipareigojimai būtų įgyvendinti;

16. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį, EIVT ir valstybes nares kelti visus šiuos susirūpinimą keliančius klausimus ir užtikrinti dialogą su Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo ir Kinijos vyriausybėmis;

17. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybei ir parlamentui, taip pat Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo vadovui ir asamblėjai.